

FUNDACJA „AKADEMIA ANTYKORUPCYJNA”

mgr Krzysztof Śnieżko

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

e-mail: krzysztof.sniezko/at/protonmail.com

ORCID: 0000-0003-2692-4351

PODATKI MAJĄTKOWE I WYGASANIE ZOBOWIĄZAŃ

Jednym z powszechnie obowiązujących podatków jest podatek dochodowy wynikający z otrzymywanego wynagrodzenia z tytułu świadczonej pracy, umów cywilnoprawnych czy też dochodu osiąganego z prowadzonej działalności gospodarczej. Istnieją również podatki majątkowe tj. wymierzane w zależności od posiadanego majątku czy też otrzymanego spadku, darowizny. Do podatków majątkowych zalicza się również podatek od określonych czynności cywilnoprawnych. Zasadą jest, że każdy podatnik powinien zapłacić państwu należne podatki, jednak po upływie określonego czasu i braku reakcji organów skarbowych, może dojść do ich przedawnienia tj. wygaśnięcia zobowiązania podatkowego.

Słowa kluczowe: podatek majątkowy, podatek dochodowy, dziedziczenie, przedawnienie

Podatek majątkowy to podatek nakładany na wielkość majątku podatnika, obliczany od bogactwa właściciela mierzonego wartością nieruchomości, ziemi, posiadanej biżuterii, dzieł sztuki itp. Innymi słowy przedmiotem opodatkowania jest majątek, który posiadamy czy też zbycie, nabycie praw majątkowych. Podatki majątkowe pełnią rolę uzupełniającą w stosunku do podatku dochodowego. Wśród podatków majątkowych można wyróżnić podatki obciążające posiadanie majątku (typowy podatek od nieruchomości, podatek rolny, leśny czy też podatek od środków transportu), przyrost majątku (podatek od spadków i darowizn) czy też obrót majątkiem (podatek od czynności cywilnoprawnych w postaci np. opłaty skarbowej)¹. Podatki majątkowe są już kolejnym opodatkowaniem majątku, który wcześniej został nabyty z opodatkowanego dochodu.

Typy podatku majątkowego występujące w Polsce to:

- podatek rolny,
- podatek leśny,
- podatek od nieruchomości,
- podatek od spadku i darowizn oraz
- podatek od czynności cywilnoprawnych.

Najbardziej dotkliwym dla obywateli może być podatek od spadku, gdyż dziedziczone kwoty są niekiedy bardzo duże a przy dalekim pokrewieństwie lub jego braku wyliczone kwoty do zapłaty stanowią istotną część przejmowanego majątku. Podatek ten określony jest indywidualnie dla każdego przedmiotu i powstaje przy nabyciu w drodze dziedziczenia z chwilą przyjęcia spadku a w przypadku darowizny – z chwilą złożenia oświadczenia przez darczyńcę².

Podatek od nieruchomości powstaje pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstały okoliczności uzasadniające powstanie tego obowiązku – np. nabycie nieruchomości³. Podatek od czynności cywilnoprawnych powstaje z chwilą ich dokonania⁴.

Podstawowym sposobem wygaśnięcia zobowiązania podatkowego jest zapłata podatku. W przypadku zobowiązań podatkowych powstających z mocy prawa powinno to nastąpić w terminach płatności określanych przez ustawy podatkowe. Przykładowo podatek PIT

¹ Henryk Dzwonkowski Kancelaria Adwokacko – Podatkowa, Podatki majątkowe (online:) www.poltax.pl/slownik/litera,P/podatki_majatkowe,66 (dostęp: 30.12.2021).

² Ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1813), art. 6.

³ Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1170), art. 6 ust. 1.

⁴ Ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (t.j. Dz.U. 2020 poz. 815), art. 3 ust 1-2.

powinien być zapłacony do 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym a podatek CIT należy zapłacić do końca trzeciego miesiąca po roku podatkowym. W przypadku zobowiązań podatkowych powstających w drodze doręczenia decyzji termin płatności zgodnie z art. 47 par. 1 ordynacji podatkowej wynosi, co do zasady, 14 dni od dnia doręczenia decyzji. W kolejnych art. 47-50 i art. 60 ordynacji podatkowej określono szczegółowo terminy płatności a w art. 61 i 61 a - sposoby płatności. Wygaśnięcie zobowiązań podatkowego można też podzielić na efektywne i nieefektywne. Z pierwszym przypadkiem mamy do czynienia, gdy podatek został uregulowany (np. zapłata, potrącenie nadpłaty, zwrot podatku, pobranie przez płatnika lub inkasenta). Z drugim, gdy podatek nie jest uregulowany, a zobowiązanie wygasa. Może to nastąpić wskutek czy to przedawnienia czy też umorzenia zaległości albo zaniechania poboru, zwolnienia z obowiązku zapłaty na podstawie art. 14 ordynacji podatkowej.

W polskim prawie podatkowym występują dwa podstawowe typy przedawnienia oraz terminy z tym związane. Po pierwsze art. 70 par. 1 ordynacji podatkowej wspomina o przedawnieniu zobowiązań podatkowych do zapłaty z upływem 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym minął termin płatności podatku. Po drugie zgodnie z art. 68 par. 1 ordynacji podatkowej przedawnienie prawa do wydania decyzji ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego, której doręczenie powoduje powstanie tego zobowiązania następuje z upływem 3 lat od końca roku, w którym powstał obowiązek podatkowy.

Jak już wcześniej wspomniano zgodnie z generalną zasadą podatnik ma możliwość niezapłacenia podatku po upływie 5 lat od końca roku podatkowego, w którym powstał obowiązek podatkowy. Wynika to także wprost z art. 59 par. 1 pkt 9 ordynacji podatkowej, który mówi, że zobowiązanie podatkowe wygasa na skutek przedawnienia. Należy jednak zauważyć, iż przedawnieniu nie ulega zobowiązania podatkowe zabezpieczone hipoteką bądź zastawem skarbowym.